

"ז'אן דוד" / הארץ / 3.6.66 / תע' יחיד / גלריה "גורדון" / תל-אביב

גלריה חדשה, נאה ואינטימית, גלריה גורדון (רח' גורדון 29), נפתחה בתערוכת ציורים של ז'אן דוד. המוצגים הם וריאציות על נושא צורני: פני האדם. ז'אן דוד אינו עוסק בראש האדם כתוכן או כשלד צורני פלסטי עליו אפשר לעצב תכנים; לגביו, ראש האדם - הפנים, העיניים, הפה ויחסם ההדדי - מהווים מעין גירוי-מפתח לווריאציות צורניות מרובות (בתערוכה 409 למעלה מ-50 מוצגים על נושא זה) הסובבות סביב נושא זה. הפרשנות הרגשית והאווירתית לראש האדם היא כאן פועל יוצא של האווירה הצבעונית, האסוציאציות הצורניות-גראפיות והשימוש בחומרים שונים, ולא דווקא פיתוח הביטוי ההבעתי של פני האדם.

לז'אן דוד יש טעם משובח ביותר ותחושה מעולה לצבעוניות נעימה ועשירה ולקומפוזיציה מעוצבת חלק. אין הוא מנסה להביע תוכן או מערכת התייחסויות לעולם החיצוני ו/או למבנה הצורני-ציורי אותו הוא מעצב, אלא ליצור מוצר יפה ככל האפשר. בכך הוא גם מצליח. ביכולת ובכישרון הוא מתבל את ציוריו בהישגים שהתגלו באמנות האופטית (אופ־ארט), משחקי החומר (כפי שהופיעו אצל דובופה ואחרים), בגראפיקה של שימוש באותיות ומספרים, בתגליות של פול קליי, פרננד לז'ה ודלוניי, ובסוג הרומנטיקה שאפיין את המודעות והגראפיקה (בחלקה, מפרי מכחולו הוא) של "תל אביב הקטנה" וסגנון תחילת המאה וסוף המאה הקודמת. הוא מצליח לעכל ולארגן יסודות שונים אלה ולעצב מהם מוצגים אורגניים ויפים. אפילו אם אי אפשר למצוא קו אחיד המנחה ועובר בכל התערוכה (להוציא את טעמו הטוב של ז'אן דוד), אפשר למצוא, ללא ספק, שכל ציור וציור נעשה במקשה אחידה ושלמה בפני עצמה. יחד עם כל זאת, חסר בתערוכה פן אחר של האמנות הפלסטית - הצד של הציור כאמנות שאינה עוסקת רק באסתטיציסטי והיפה אלא גם מבטאת תכנים חוויתיים שמעבר ל"יפה ונעים לעין". רמברנדט, פיקאסו, גרינוואלד וגויא אינם תמיד יפים. היפה בציוריהם הוא מעין מוצר לוואי, השואב את חיותו מביטוייה של אמת פנימית. אמת זו היא המשכנעת את הצופה שאמנותם היא גם יפה; יצירה חשובה - גם היא נתפסת לעיתים קרובות בתחילה כ"מכוערת", ולאחר מכן מפורשת מתוך החוויה האמנותית אותה היא מקנה, כיפה. היפוכו של דבר אינו נכון.

יכולתו הטכנית של ז'אן דוד, טעמו המשובח, חוש מפותח לצבע וקומפוזיציה ויכולת המצאה עשירה, מאפשרים לו ליצור ציורים שהינם תמיד ברמה גבוהה ובביצוע מעולה. יתר על כן, נוסף בכמה מהם גם גוון נעים של שעשוע, הומור ואפילו פיוט קל. יחד עם כל אלה - זהו ציור גראפי ואסתטיציסטי מובהק. זה כוחו של הצייר (אם אמנם זוהי מעלה) וזאת גם חולשתו (אם אמנם זוהי חולשה).